

Myndigheternas roll och ansvar

Sida samarbetar med över 100 myndigheter. Sjukvård, trafiksäkerhet, skola, lantmäteri, polisutbildning och miljövård är några teman i samarbetet.

Alla politikområden ska bidra till rättvis och hållbar utveckling

Allt fler människor i utvecklingsländerna har de senaste åren tagit sig ur fattigdom. Samtidigt ökar skillnaderna mellan länder och i många fall även inom länderna. Världens länder har gemensamt antagit en stor utmaning. Vi har ställt oss bakom FN:s millenniemål om att halvera andelen fattiga i världen till år 2015. Det är möjligt att nå detta mål, om det finns politisk vilja och beredskap att avsätta de resurser som krävs.

Sveriges Riksdag har beslutat om en ny politik som innebär att alla politikområden ska bidra till rättvis och hållbar global utveckling. Hänsyn till hur beslut påverkar utvecklingen i fattiga länder ska vägas in i den ordinarie verksamheten.

Nya möjligheter för global utveckling

Den nya politiken för global utveckling ger aktörer i det svenska samhället en ökad roll. Alla politikområden får gemensamt ansvar för att bidra till målet: Rättvis och hållbar global utveckling. När alla politikområden drar åt samma håll blir Sveriges bidrag till utveckling mer kraftfullt.

Utvecklingssamarbetet har fått ett särskilt mål: att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Det betonas också att offentliga aktörer i det svenska samhället har en fortsatt viktig roll att spela inom utvecklingssamarbetet.

»Samarbetet mellan svenska offentliga aktörer och deras motsvarigheter i utvecklingsländerna ska vidareutvecklas som del av det internationella utvecklingssamarbetet.«

¹ Se sid 75. *Gemensamt ansvar. Sveriges politik för global utveckling*. Regeringens proposition 2002/03:122.

Hur påverkas fattiga länder?

Ett värdigt liv är en mänsklig rättighet

Politik för global utveckling

Mål: Att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Alla politikområden får ett delansvar för att bidra till rättvis och hållbar global utveckling. Det innebär ett ansvar för att väga in hur beslut i den ordinarie verksamheten påverkar utvecklingen i fattiga länder.

Två perspektiv; *ett rättighetsperspektiv* och *de fattigas perspektiv* ska präglade politiken.

Rättighetsperspektivet utgår från varje människas rätt till ett värdigt liv. Det grundas på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som är en global värdegrund. Rättighetsperspektivet betonar individernas rättigheter och statens ansvar att tillgodose dessa rättigheter.

De fattigas perspektiv understryker att politiken ska utgå från fattiga människors behov, intressen och förutsättningar. De två perspektiven förutsätter att vi lyssnar till de fattiga antingen direkt eller indirekt genom deras valda representanter.

Åtta *huvuddrag* är viktiga inslag i den politik som behöver bedrivas för att målet ska nås.

Grundläggande värden

- Demokrati och god samhällsstyrning
- Respekt för de mänskliga rättigheterna
- Jämställdhet mellan kvinnor och män

Hållbar utveckling

- Hållbart utnyttjande av naturresurser och omsorg om miljön
- Ekonomisk tillväxt
- Social utveckling och trygghet

Övriga

- Konflikthantering
- Globala gemensamma nyttigheter

I de fall målkonflikter uppstår mellan svenska intressen och utvecklingsländerens intressen, ska dessa lyftas fram för att avgöras på politisk nivå.

Ett särskilt mål gäller för Sveriges utvecklingssamarbete:
Att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Stärka landets
kapacitet att
styra utvecklingen

Samarbete mellan
myndigheter kan
ge stor effekt

Fattigdom – brist på valmöjligheter

Fattigdom ser ut på många olika sätt. Det finns stora skillnader i hur fattigdom uttrycks mellan olika länder, inom länder och även inom familjer. Själva kärnan är dock densamma – fattigdom berövar människor möjligheten att bestämma över och forma sina liv. Det handlar om brist på materiella resurser, brist på makt och inflytande, brist på valmöjligheter.

Det nya målet för utvecklingssamarbetet anger ett tydligt fokus på fattigdomsbekämpning.

Målet understryker att fattiga människor är aktörer som själva har kraft att skapa utveckling i sina samhällen – om de ges möjligheter. Det anger dessutom utvecklingssamarbetets roll – att bidra till att skapa förutsättningar. Utveckling kan aldrig komma utifrån. Men utvecklingssamarbete kan bli ett viktigt bidrag till ländernas strävan att bekämpa fattigdom. En viktig uppgift för Sida är att bidra till att stärka samarbetsländernas kapacitet att styra sin egen utveckling.

Svenska myndigheter – en viktig resurs

Svenska myndigheter är en viktig resurs inom utvecklingssamarbetet genom sina bidrag till att utveckla kapacitet i våra samarbetsländer. Myndigheterna engageras ibland för korta och avgränsade uppgifter, men ofta för att arbeta med långsiktigt institutionssamarbete. I det senare fallet kan myndigheterna arbeta under många år för att ställa sin kompetens till förfogande i samarbete med en systerorganisation i ett utvecklingsland. Samarbetet involverar ofta en bred repertoar av åtgärder för att utveckla myndigheten som institution.

En effektiv och demokratisk statlig förvaltning är en grundläggande förutsättning för att utvecklingsländer ska kunna bedriva en politik som leder till bättre levnadsvillkor för fattiga människor. Myndighetssamarbete, för att stärka och utveckla den statliga förvaltningen, kan därför bli ett katalytiskt stöd som får stor effekt.

Svenska modeller och långsiktighet efterfrågas

Kompetensutveckling för medarbetare

Samarbete med ömsesidig nytta

Redan i biståndets barndom har myndigheter medverkat i utvecklingssamarbetet. Från 1980-talet och framåt har samarbetet intensifierats och allt fler myndigheter engagerats i utvecklingssamarbetet. Sida samarbetar idag med över 100 myndigheter. Intresset från omvärlden för samarbete med svenska myndigheter har varit stort under de senaste tjugo åren. Allt talar för att detta intresse kommer att fortsätta.

Sverige stödjer reformer av den offentliga sektorn i samarbetsländerna. I detta reformarbete efterfrågar länderna svenska modeller och långsiktigt samarbete. När andra länders insatser begränsas till seminarier och korta kurser, kan Sveriges myndigheter samarbeta under flera år för att stödja institutionsutveckling. Denna långsiktighet är mycket värdefull.

De svenska myndigheterna anses kompetenta inom sina respektive ämnesområden och de har erfarenhet av förändringsarbete. Dessutom har många myndigheter ett avsevärt biståndskunnande efter många års medverkan i utvecklingssamarbete.

De svenska myndigheter som är engagerade i utvecklingssamarbetet uppger ofta att de har stort utbyte av samarbetet. Samarbetet med systerorganisationer i utvecklingsländer ses ofta som kompetenshöjande för den egna personalen. Medarbetare »växer« när de får möjlighet att arbeta med att söka andra och nya lösningar på de problem som de också ställs inför på sin hemmamyndighet. Erfarenheterna bidrar till att stärka även den svenska myndigheten. Referensramarna blir vidare och språkkunskaperna förbättras hos dem som deltar. Dessutom har många genom utvecklingssamarbetet fått erfarenheter av ny teknik betydligt tidigare än kollegor som endast arbetat på hemmaplan.

Inom det internationella utvecklingssamarbetet pågår en strävan mot ökad samordning och harmonisering. I ökad utsträckning övergår biståndet från stöd till mindre projekt till stora sektorprogramstöd. Samordning med andra givare, liksom stöd till sektorprogram kan dock kombineras med bilaterala insatser.

Olika former för samarbete

Myndigheter kan få särskilda uppdrag från Sida när motparter i samarbetsländerna efterfrågar specifik kompetens. Detta förutsätter dock att uppgiften inte kan utföras av andra aktörer än myndigheterna.

»Systersamarbete« mellan en svensk myndighet och en myndighet i ett samarbetsland kan också gå under benämningen

Twinning med EU-finansiering

Medaktörer får ökat ansvar

»twinning« och baseras då på ett särskilt twinning-avtal. Twinning är en form för myndighetssamarbete med EU-finansiering. Sida kan ge stöd till svenska myndigheter för att ta fram förslag på projektdokument, men projektet går därefter ut på upphandling i konkurrens där alla myndigheter i Europa kan lämna anbud. Projektet genomförs sedan med finansiering från EU.

Samarbete via myndigheter kan också ske genom sk kontraktsfinansierat tekniskt samarbete, KTS. Denna biståndsform kan komma ifråga då det finns en tydlig efterfrågan hos en motpart i ett utvecklingsland på kunskaper som finns hos en svensk myndighet. Sida granskar då projektförslaget och mottagarlandet kan därefter upphandla en svensk part. För att KTS ska komma ifråga krävs att motparten i ett utvecklingsland är beredd att stå för delar av kostnaderna.

För vissa myndigheter kommer efterfrågan på samarbete från olika enheter på Sida. När efterfrågan blir omfattande kan ett ramavtal upprättas för att reglera samarbetet mellan myndigheten och Sida. Avtalet innebär också att en enhet på Sida får ett tydligt övergripande ansvar för kontakter med myndigheten.

Om Sida bedömer att efterfrågan på myndighetens kärnkompetens är stor och att myndigheten har kompetens, kapacitet och vilja att bli en långsiktig aktör inom biståndet, inleds samtal om en sk FÖLJSAM-överenskommelse. Den innebär att myndigheten betraktas av Sida som en medaktör snarare än som en upphandlad konsult. Förutom att myndigheten får ökat ansvar för genomförande av utvecklingssamarbetet, skapas tydliga ramar inom vilka särskilda uppdrag ges till myndigheten.

I fall då uppdrag kan utföras av andra än en myndighet ska konkurrensupphandling alltid ske enligt Sida Procurement Guidelines eller LOU.

Full kostnadstäckning

En grundläggande princip för samarbete med myndigheterna är att alla uppdrag ska ha full kostnadstäckning. Uppdragsverksamheten regleras genom Avgiftsförordningen (1992:91) och Tjänsteexportförordningen (1992:192). Myndigheters verksamhet som inte är anslagsfinansierad ska enligt dessa förordningar finansieras fullt ut av intäkter.

Uppdragsverksamheten ska inte bara täcka kostnaderna för ett speciellt uppdrag, utan också finansiera en andel av myndighetens gemensamma, indirekta kostnader. Sida har i samarbete med Ekonomistyrningsverket och några myndigheter utvecklat en modell för hur indirekta kostnader ska beräknas.

Läsvärt

Perspektiv på fattigdom,
Sida 2004.

*Gemensamt ansvar. Sveriges politik
för global utveckling.* Regeringens
proposition 2002/03:122.

*Kontraktsfinansierat tekniskt
samarbete.* Faktablad från Sida.
Lessons learned on Twinning,
Sida 2000.

*Korruption – En vägledning vid
misstanke,* Sida 2003.

*Kapacitetsutveckling genom stär-
kande av organisationssystem och
institutioner,* Sida 2004.

*Sidas Manual för kapacitets-
utveckling i samarbetsländer,*
Sida 2005.

Vägen till Följsam-överenskommelse

- Sida konstaterar en omfattande efterfrågan på den svenska myndighetens medverkan i biståndet. Är efterfrågan tydligt relaterad till den svenska myndighetens roll, uppgift och erfarenheter eller kan den utföras av flera olika aktörer?
- Om Sida bedömer att efterfrågan från olika länders myndigheter på den svenska myndighetens kärnkompetens är tillräckligt stor för att rättfärdiga en FÖLJSAM-överenskommelse och myndigheten har kapacitet, vilja och möjligheter att bli en långsiktig aktör i biståndet, inleds diskussioner med myndigheten om en s k FÖLJSAM-överenskommelse;
- FÖLJSAM-överenskommelse ingås, vilket bl a innebär att åtgärder initieras för kompetensutveckling av myndighetens personal. Utgångspunkten är att myndigheten redan har den ämneskompetens i sin kärnverksamhet som efterfrågas, men behöver utvecklas vad avser biståndskompetens. Ett bidrag från biståndsbudgeten kan utgå för att upparbeta denna kompetens;
- I fall där ett uppdrag, eller en väsentlig del av ett uppdrag, kan utföras av andra aktörer än myndigheten, skall konkurrensupphandling enligt LOU ske. Detta ansvar ligger också på den aktuella myndigheten. Det svenska samarbetet bedöms bli mer konkurrenskraftigt om myndigheter och privata konsulter kan samarbeta med respektive organisations kärnkompetens i en helhetslösning;
- Samarbetet följs upp vid en årligt genomgång mellan myndigheten och Sida.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15
www.sida.se, sida@sida.se